

Sayı : 64272063-610 -3513
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7-34398)

25-12-2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 27.11.2013 tarih ve 43452547-120-07-152451 sayılı yazısı.

Manisa Milletvekili Sayın Sakine ÖZ'ün tarafıma tevcih ettiği 7/34398 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EK :
Önerge Cevabı (5 Sayfa)

**MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN SAKİNE ÖZ'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/34398)**

Sorular 1, 2:

Manisa'nın Soma ilçesi Darkale Köyü mevkiinde faaliyet gösteren Uyar Madencilik'e ait kömür madeni ocağında, 20/10/2013 tarihinde meydana gelen ve bir işçimizin vefatıyla sonuçlanan maden yangınının ardından durdurulan maden çalışmaları, 1/1/2013 tarihi itibarıyla işveren tarafından yapılan açıklamada "maden rezervinin de zaten azaldığı" gerekçesiyle madenin tamamen kapatılmasıyla sonuçlanmıştır.

Madenin kapatılması kararı, çalışanlarımızın iş sorununu gündeme getirmiştir. İşveren, basına yansıyan açıklamasında: "800 işçimize mecburen çıkış vereceğiz. İşçilerimizin, kazanılmış haklarını, tazminatlarını kuruşu kuruşuna ödeyeceğiz. Bazı işçilerimizi isterlerse bize ait olan Azyak Maden'de çalıştırabiliriz" ifadesini kullanmıştır. İşveren, açıklamasının devamında, Darkale'deki ocağı kastederek "buraya, önemli bir yatırım yapamıyoruz, çünkü kömürü az olan bir sahaya yatırım yapmak yüksek maliyet isteyen bir iş. Tazminatları resmi yazışmalardan sonra ödeyeceğiz. Devlet bize saha gösterirse biz buradaki işçimize çıkış vermeden o yerde bu işçimizle çalışmalara başlayabiliriz" demiştir.

İşçilerimizin bir bölümü ve Maden-İş yetkilileri ise, yaptıkları açıklamada, kıdem tazminatlarının ödenmesine dair takvimin belirsizliğinden yakınmış, alacakları tazminat da kısa süre içinde tükeneyeceği için, kendi sorumluluklarından kaynaklanmayan kazalar nedeniyle işsiz kaldıklarını, acilen işe ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir.

Bu bilgiler doğrultusunda;

- Bakanlığınızın Uyar Madencilik'in işlettiği Darkale'de kömür madeni yangınına dair yürüttüğü soruşturmada gelinen aşama nedir?
- Maden ocağının kapatılma nedenini temelde iş ve işçi güvenliğine değil, "rezervin azalmasına" bağlayan işverenin kaza sorumluluğu hakkında Bakanlığınızın yürüttüğü çalışmalar nelerdir?

Cevaplar 1, 2:

Manisa ili, Soma ilçesi hudutları dâhilinde Türkiye Kömür İşletmeleri (TKİ) uhdesinde bulunan Sicil:10412 sayılı IV. grup kömür işletme ruhsat sahasında rödövensçi olarak Uyar Madencilik (2003 yılından itibaren) ve Soma Kömür A.Ş. (2005 yılından itibaren) faaliyetlerini sürdürmektedir. Söz konusu ruhsat sahasında bu güne kadar yapılan denetim ve tetkikler ile bunların sonucunda yapılan işlemler aşağıda verilmiştir.

2006 yılının 3. ayında Kanunun 11 inci ve 12 inci maddeleri gereği heyet gönderilmiş olup; Maden Kanununun 11 inci, 16 ncı ve 29 uncu maddeleri kapsamında yapılan teknik ve mali denetim neticesinde; İR:2745 işletme ruhsat (kömür) sahası dışından, TKİ uhdesinde bulunan İR:2406 sayılı ruhsat sahasından Şahin Madencilik Tic. ve San. A.Ş. tarafından 106.078 ton kömür üretiminin yapıldığı ve sevk edildiği tespit edilmiştir. Gerekli olan idari para cezasının ödenmesi için söz konusu şirkete 07.06.2006 tarih ve 204635 sayılı yazı gönderilmiştir. Ayrıca, İR:2745 sayılı ruhsat sahibi şirketin kendi ruhsat izin alanı dışında üretim yapmaması konusunda Manisa Valiliğine 15.06.2006 tarih ve 204861 sayılı yazımız gönderilmiştir.

2006 yılının 11. ayında Kanunun 11 inci, 12 nci ve 29 uncu maddeleri gereği heyet gönderilmiş olup Heyet raporunun tetkiki sonucunda; TKİ Genel Müdürlüğünün 19.10.2006 tarih ve 2599 sayılı yazısında bahse konu olan ve bir önceki heyetin de tespit ettiği ruhsat sınırına paralel sürülen galeride CO₂ artmasından dolayı, yer altı şartlarında oksidasyonun artmasını önlemek ve iş güvenliğini tehlikeli boyutlara getirmemek amacı ile kül barajı ile kapatılarak galerinin terk edildiği tespit edildiğinden yapılacak bir işlem olmadığı alınan Olur ile uygun bulunmuştur.

2007 yılında (31/05/2007) Kanunun 12 nci ve 29 uncu maddeleri gereği heyet gönderilmiş olup; heyet raporunda kapalı işletme metodu ile ara katlı yatay dilimli geri dönüşlü göçertme yöntemi kullanılarak kömür üretimin rödövensçi Soma Kömür İşletmeleri A.Ş. ve Uyar Mad. Tic. Ltd. Şti

**MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN SAKİNE ÖZ'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/34398)**

olmak üzere iki ayrı şirket tarafından yapıldığı, 08.04.2007 tarih ve 88190 sayılı yazıda, eski imalata delinen ve CO₂ gelirin olduğu belirtilen 9, 12, 13 ve 15 no'lu sondajların ağız borularının görüldüğü, sondajlardan kömür damarının üst kısımlarında yer alan eski imalata santral külü basılarak hava irtibatının kesildiği ve kendiliğinden yanma riskinin ortadan kaldırılmaya çalışıldığı belirtilmiştir.

2009 yılında (17/07/2009) Kanunun 7 nci, 11 inci, 24 üncü ve 29 uncu maddeleri gereği heyet gönderilmiş olup olumsuz bir durum tespit edilmemiştir.

2010 yılında (15/04/2010) Kanunun 12 nci maddesi gereği heyet gönderilmiş olup 695.000 ton X 97TL/ton X 3 katı = 202.245.000TL idari para cezasının Azyak Soma Uyar Kömür İşi. Paz. ve Tic. Ltd. Şti.'ne uygulanması uygun bulunmuştur.

2011 yılında (17/11/2011) Kanunun 7 nci, 11 inci, 24 üncü ve 29 uncu maddeleri gereği heyet gönderilmiş olup; ruhsat sahasında can ve mal emniyeti açısından tehlikeli durum bulunmadığı tespit edilmiştir.

2012 yılında (02/08/2012) Kanunun 7 nci, 11 inci, 24 üncü ve 29 uncu maddeleri gereği heyet gönderilmiştir. Ocakların yer üstü ile ikinci bağlantı yolunun bulunduğu, ocak ana havalandırmasının cebri (emici) olarak tesis edildiği, hazırlık bacalarında tali (üfleleyici) pervanelerle havalandırmanın sağlandığı, ocakta gerekli hava akımının sağlandığı, ocak genelinde açılan açıklıkların tahkimata alındığı ve yeterli tahkimatın sağlandığı, eski imalatların sızdırmazlık sağlanacak şekilde kapatıldığı, üretim ayakları gerisinde üretimin tamamlandığı alanlarda yangın riskine karşı termik santralden sağlanan kömür külü suyla karışım sağlanarak borularla dolgu amaçlı bu alanlara verildiği ve göçük alanlarında kalan kömürlerin hava ile teması kesilerek yangın riskinin minimize edildiği, gaz ölçüm algılama sensörleri üretim ayakları hava dönüş yolunda ve ana nefeslikte tesis edildiği, yer üstü izleme merkezinde izlendiği, sonuçların kayıt altına alındığı, kullanılan elektrik motorları ve kabloların alev sızdırmaz (anti grizu) özeliğe sahip olduğu, can ve mal emniyeti açısından yapılan tetkikte tehlikeli durumun bulunmadığı tespit edilmiştir.

2012 yılında kaza sonucunda 3213 sayılı Maden Kanununun, 29 uncu Maddesinin 3 üncü fıkrası gereği mahallinde 14/11/2012 tarih ve 5551 sayılı Olur'u ile heyet gönderilmiş olup; görevlendirilen heyet gerekli incelemelerini yaparak, 21/11/2012 tarihinde raporlarını sunmuştur. Bu rapora istinaden alınan Olurda; ruhsat sahasında 04/09/2012, 04/10/2012 ve 10/11/2012 tarihlerinde meydana gelen iş kazalarında kazaların oluşunda neden olarak; damar kalınlığının 15 metre olduğu kömürün üretimi için tavan ve taban olmak üzere iki dilim halinde 2,5 metrelik dilimler halinde geri dönümlü göçertmeli uzun ayak yöntemi ile yapıldığı, her iki ayakta kalan 5 metrelik kısmın patlayıcı madde ile gevşetilip alındığı, yapılan bu işlem esnasında tavanda ani boşalmalar sonucu tavan ayak gerisi göçük kısmında açık aleve dönüşmüş kor halindeki kömürlerin taban ayak içerisine gelmesi sonucu bu alanda çalışanların muhtelif yerlerinde yanıkların meydana geldiği belirlenmiştir. Tavan ayaklarda meydana gelen yangınların nedeni; damarın fazla kalın olması ve alınan kömürlerin oluşturduğu açıklığın oturması sonucu yeryüzünde meydana gelen tasmanlardan havanın içeri girmesi, ayak gerilerinde damar yapısının kalın olması nedeniyle kömürün tamamının alınmasının mümkün olmaması ve ayak gerisi göçükte fazla kömür kalması, tavan ve taban ayak arası mesafenin uzun tutulması, ayak gerisi ve taşınanlardan göçük alanına yeterli termik santral külünün enjekte edilmemesidir. Yangınların Eylül, Ekim ile Kasım aylarında oluşmasının en büyük etkeni mevsim geçişi nedeniyle havanın basıncı ve yoğunluğundaki değişimlerin yangınların oluşumunda önemli etkenlerdir. 2005 yılından itibaren rödövensçi olarak Uyar Mad. Enerj. Sağ. Tur. İnş. Mak. Müh. Oto San. Tic.

**MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN SAKİNE ÖZ'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/34398)**

Ltd. Şti firması tarafından çalışılan ocakta ocak ana havalandırmasının cebri (üfleleyici) olarak tesis edildiği ve ocak içerisinde gerekli hava akımının sağlandığı, ocak içersinde hazırlık amaçlı yeni açılan alanların havalandırılması tali (üfleleyici) pervaneler ile yapıldığı, yeraltında kullanılan tüm elektrik ekipmanın (kablolar, motorlar, devre kesici, dağıtım panolar ile haberleşme cihazlarının alev sızdırmaz (anti grizu) özelliğe sahip olduğu, eski imalatların sızdırmaz şekilde barajlanarak kapatıldığı, ocak içi hava dönüş yollarında oksijen, metan, karbon monoksit gaz sensörlerin tesis edildiği, burada yapılan otomatik ölçümlerin yerüstünde kurulu bulunan gaz izleme merkezine aktarıldığı ve sonuçların izlendiği ve kayıt altına alındığı, yeraltında hava ölçüm istasyonların oluşturulduğu ve düzenli hava ve gaz ölçümlerin yapılarak sonuçların kayıt altına alındığı, açılan ocak açıklarında tahkimat olarak ana galeri ve taban yollarında ağaç tahkimat ile hazırlanan üretim panolarında (ayak) sürtünmeli çelik direklerin kullanıldığı, ikinci kaçamak yolunun sağlandığı, ancak tetkik tarihi itibari ile ruhsat sahasında farklı alanlarda iki ayrı yerde üretim faaliyetlerinin devam edildiği bu alanlarda tavan ayaklarda üretimin sonlandırıldığı ve tavan ayak girişlerinin betonla kapatıldığı tespit edilmiştir.

2013 yılında 20/10/2013 tarihinde meydana gelen kaza sonucunda heyet görevlendirilmiş olup görevlendirilen heyet gerekli incelemelerini yaparak, 24/10/2013 tarihinde raporlarını sunmuşlardır. Rapora istinaden alınan Olurda; Söz konusu kazanın; +158 ana nakliyat lağımında olduğu, eskiden çalışılmış ve terk edilmiş olan +136/+160 panosuna hava sızması sonucu kızışmanın olduğu ve +158 lağımındaki ağaç tahkimatın açık aleve dönüşerek yanması sonucunda tahkimatın zayıflaması nedeniyle göçüğün olduğu ve işçilerin göçük arkasında kaldığı, daha sonra ara bağlantı nefesliğinden mahsur kalan işçilerin tahliye edildiği ve bu esnada bir işçinin yangın gazından etkilenerek hayatını kaybettiği tespit edilmiştir. Yangının olduğu yerdeki +158 ana nakliyat lağımında uzaktan izleme sensörlerinin olay öncesindeki kayıtlarında yapılan incelemede; sensörün CO değerinde hiçbir değişme olmadan 108 ppm olarak kayıt edildiği, bu durumda sensörlerin kazadan önce de kalibre edilmediği veya bozuk olduğu kanaatinin olduğu, ocak genel havalandırmasının cebri (emici) sistemle sağlanmadığı, nefesliğin (kaçamak yolunun) yerüstü ile bağlantı kısmındaki kesitinin ve tahkimatının yetersiz olduğu tespit edildiğinden, ocak genel havalandırmasının cebri (emici) sistemle sağlanmasına ve nefesliğin yerüstü ile bağlantı kısmındaki kesitinin ve tahkimatının iyileştirilinceye kadar, mevcut ocakta can ve mal emniyetinin sağlanması dışındaki üretim faaliyetlerinin durdurulması hususunda Manisa Valiliği bilgilendirilmiştir.

Soru 3:

Darkale mevkiindeki maden ocağında Kasım 2013 tarihi itibarıyla bulunan tahmini rezerv miktarı nedir?

Cevap 3:

Proje başlangıcında bahse konu olan yeraltı sahasında 2.600 kcal/kg ısıl değere sahip, üretilebilir 4 milyon ton kömür varlığı tespit edilmiş, sözleşmenin başlangıcından bu yana Eylül 2013 itibarı ile 3,75 milyon ton üretim yapılmıştır. Mevcut durumda yeraltı ocağında 684 kişi istihdam edilmektedir.

Düşük ısıl değere (2600 kcal/kg) sahip olan sahadaki rezervin tamamı, termik santral amaçlı değerlendirilmektedir. Sahada eski imalatların mücavirinde yapılacak aramalarla ortaya konulacak yaklaşık 250 bin ton kömür varlığı tahmin edilmektedir.

**MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN SAKİNE ÖZ'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/34398)**

Soru 4:

Bakanlığınız, işveren açıklamasında belirtildiği üzere işçilerimizin yıpranma, kıdem tazminatlarını ödemeden yaralıların tüm sağlık masraflarını ve kayıplarını karşılamadan, vefat eden işçilerimizin tazminat bedellerini ve devlete karşı tüm yükümlülüklerini yerine getirmeden Uyar Madencilik'e yeni bir maden yatırım sahası gösterecek midir? Bu konuda Bakanlığınız ile maden şirketi arasında bir görüşme olmuş mudur? Herhangi bir protokol imzalanmış mıdır?

Cevap 4:

3213 sayılı Maden Kanununun ilgili maddelerinde maden ruhsatlarının kimlere, hangi koşullarda ve ne şekilde verileceği açık hükümlerle belirtilmiştir. Bakanlığımız Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün herhangi bir firmaya veya şahsa yatırım veya maden üretimi amacıyla ruhsat sahası göstermesi/önermesi söz konusu değildir.

Sorular 5, 6, 7:

- Maden işçilerimizin kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ve gecikmeksizin ödenmesi konusunda Bakanlığınız bir denetim faaliyeti yürütecek midir?
- İşverenin "işçilerimiz isterse çıkışlarını vermeden bize ait Azyak Madeni'nde çalışmalarına devam edebilirler" açıklaması üzerine, yeni bir iş cinayeti yaşanmaması adına, Bakanlığınız, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile eşgüdüm halinde, Azyak Madeni'nde iş ve işçi güvenliği denetimlerini yaptırarak mıdır?
- İşveren tarafından işten çıkarılan maden işçilerimizin istihdam sorununu çözmek adına, Türkiye Kömür İşletmeleri ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile eşgüdümlü bir çalışmanız olacak mıdır?

Cevaplar 5, 6, 7:

Türkiye genelinde bulunan tüm yer altı kömür ocakları 3213 sayılı Maden kanunu ve Uygulama Yönetmeliği çerçevesinde yılda en az bir defa Bakanlığımız Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından denetlenmektedir. Maden ocaklarının iş ve işçi güvenliği açısından denetimi, taşeron çalışma usullerinin kontrol ve denetimleri ise 6331 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat çerçevesinde görev ve yetki açısından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı iş müfettişlerince işyerinde yapılmış teftişlerin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Teftiş	Teftiş	Rapor	Noksanlıklar	Sonuç
Kontrol		28.10.2005	9 Noksan	İdari Para Cezası
Genel		23-	15 noksan	Derhal
Kontrol		30.01.2008	5 Noksan	İdari Para Cezası
İnceleme		27.01.2010	3 Noksan	Derhal
Genel	08-	28.07.2010	9 Noksan	Derhal tebligat
Kontrol	18-	27.01.2011	6 Noksan	İdari Para Cezası
Genel	12-	28.09.2011	14 Noksan	İşyerinin Kapatılması
İnceleme	19.10.2011	20.10.2011	-	Kapatmanın kaldırılması
Genel	12-	30.04.2012	4 Noksan	İdari Para Cezası
Genel	05- 16.10.2012	30.10.2012	1 noksan (9 noksanlık teftiş süresince	İdari Para Cezası
İnceleme	07-	21.03.2013	12 Noksan	Durdurma, İPC
İnceleme	24-	26.04.2013	-	Durdurmanın
İnceleme	22-	31.10.2013	7 Noksan	İdari Para Cezası

**MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN SAKİNE ÖZ'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/34398)**

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun “İşin Durdurulması” başlıklı 25 inci maddesinde; “İşyerindeki bina ve eklentilerde, çalışma yöntem ve şekillerinde veya iş ekipmanlarında çalışanlar için hayati tehlike oluşturan bir husus tespit edildiğinde; bu tehlike giderilinceye kadar, hayati tehlikenin niteliği ve bu tehlikeden doğabilecek riskin etkileyebileceği alan ile çalışanlar dikkate alınarak, işyerinin bir bölümünde veya tamamında iş durdurulur.” şeklinde açıklanmıştır. Aynı kanun maddesinin 5 inci fıkrası uyarınca, işverenin işyerinde işin durdurulmasını gerektiren hususların giderildiğini bildirmesi üzerine işyerinde inceleme teftişi yapılarak sonucuna göre durdurmanın devamı ya da durdurmanın kaldırılması kararı alınabilir.

İşyerinde 20.10.2013 tarihinde gerçekleşen iş kazası olayına ilişkin 22-23.10.2013 tarihinde inceleme teftişi yapılmıştır. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 25 ve 30 uncu maddesine göre çıkarılan İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Dair Yönetmeliğin 11 inci maddesine göre; işyerinde, ocaktaki elektrikli ekipmanların exproof özellikte olmasının sağlanması, merkezi gaz izleme sisteminin bakımlarının yapılması ikaz sistemlerinin tamamlanması, ocak havalandırmasının nefeslikten emici vantilatörle yapılması, eski imalat barajlarının uygun hale getirilmesi ve (A) panosundaki ayağın ikinci yol bağlantısının tamamlanmasına kadar işyerinde çalışmaların yapıldığı kısımda işin durdurulmasına karar verilmiştir.